

**Infra-alan
hankinnan
arvonluontiketjun
hallinta
hyvinvoinnin
mahdollistajana**

23.5.2024

**Johanna Liljeroos-Cork &
Kaisu Laitinen, Tampereen
yliopisto**

Kuntatekniikan päivät 2024

TAUSTAA

RAHOITUS

YHTEISTYÖSSÄ

The current issue and full text archive of this journal is available on Emerald Insight at:
<https://www.emerald.com/insight/1535-0118.htm>

Boundary spanners as a key to value creation in infrastructure procurement

Johanna Maria Liljeroos-Cork
*Faculty of Management and Business, Tampere University,
Tampere, Finland, and*

Kaisu Laitinen
Faculty of Built Environment, Tampere University, Tampere, Finland

Boundary
spanners

Received 11 July 2023
Revised 29 January 2024
Accepted 25 March 2024

SISÄLTÖ

01

Infra-alan hankinta

02

**Arvonluontiketjun
hallinta**

03

**Hyvinvoinnin
mahdollistajat**

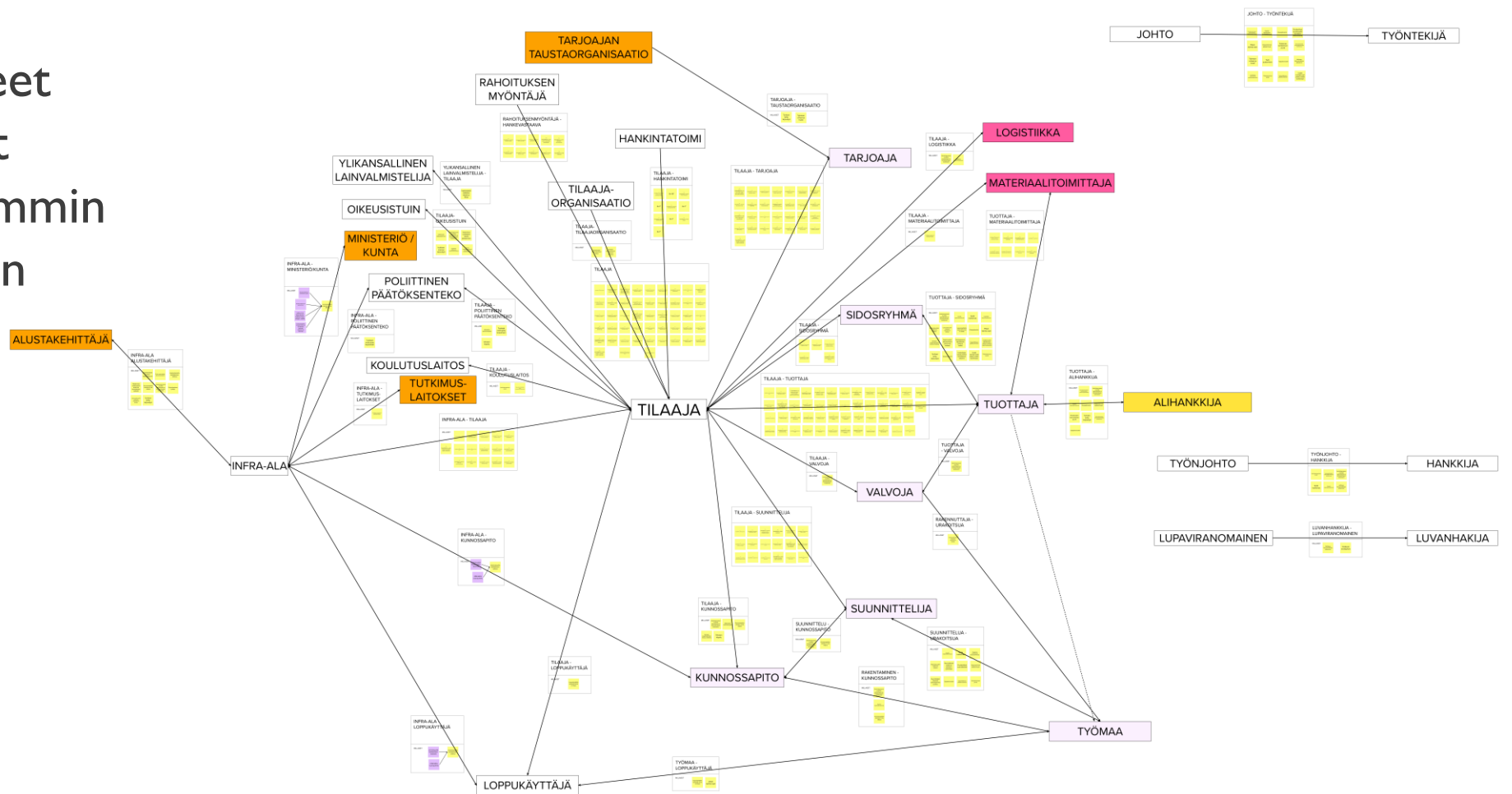

Infra-alan hankinta

INFRA-ALAN HANKINTA - TOIMIJOIDEN VUOROVAIKUTUKSESTA KOOSTUVA KETJU?

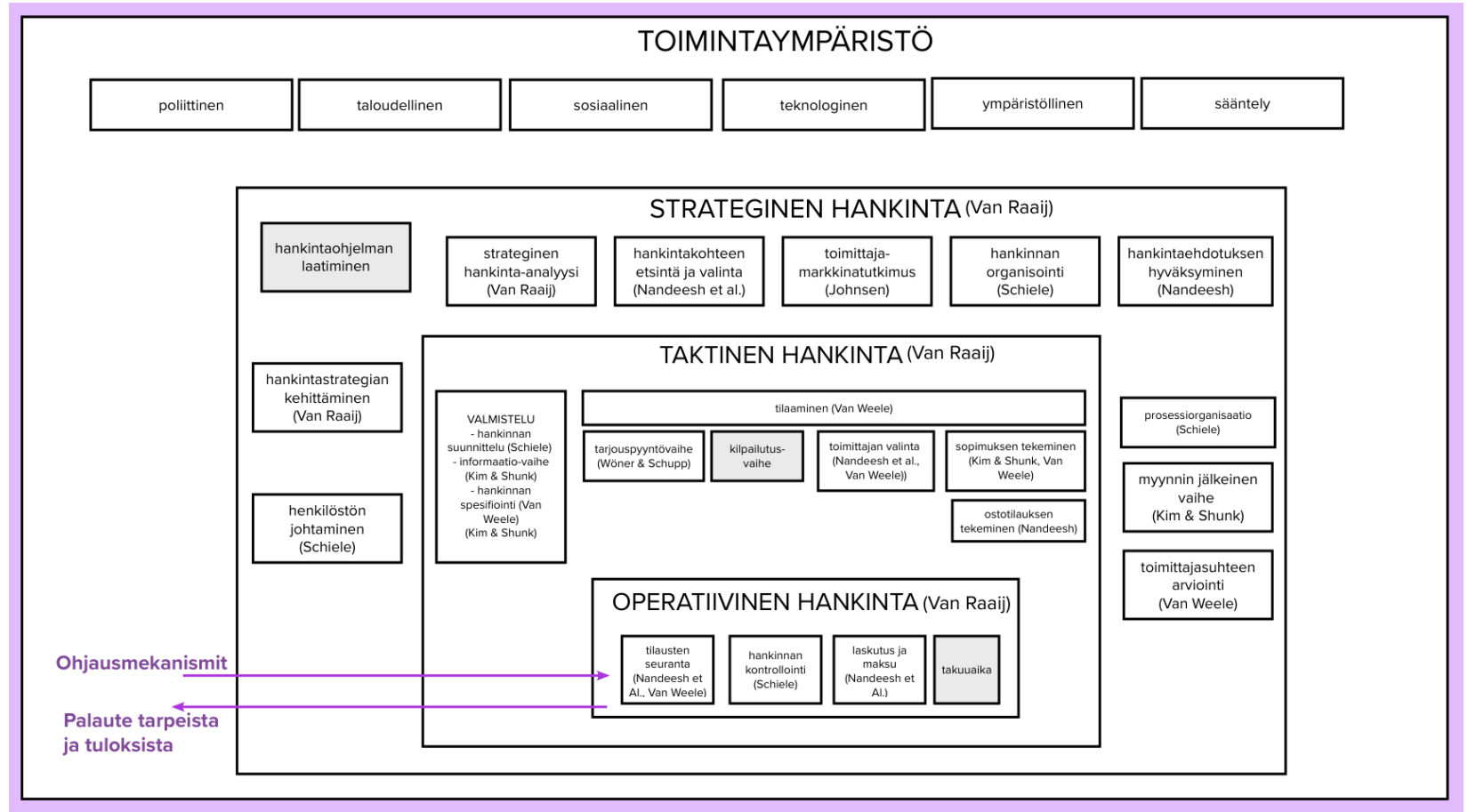
Vuorovaikutussuhteet
infra-alalla näyttävät
muodostavan enemmän
ekosysteemin kuin
ketjun tai selkeän
hierarkian

INFRA-ALAN HANKINTA - VAIHEISTA TAI PROSESSISTA MUODOSTUVA KETJU?

Tutkimuskirjallisuudesta ei ole helppoa löytää infra-
alan julkisen hankinnan
prosessia tai viitekehystä.

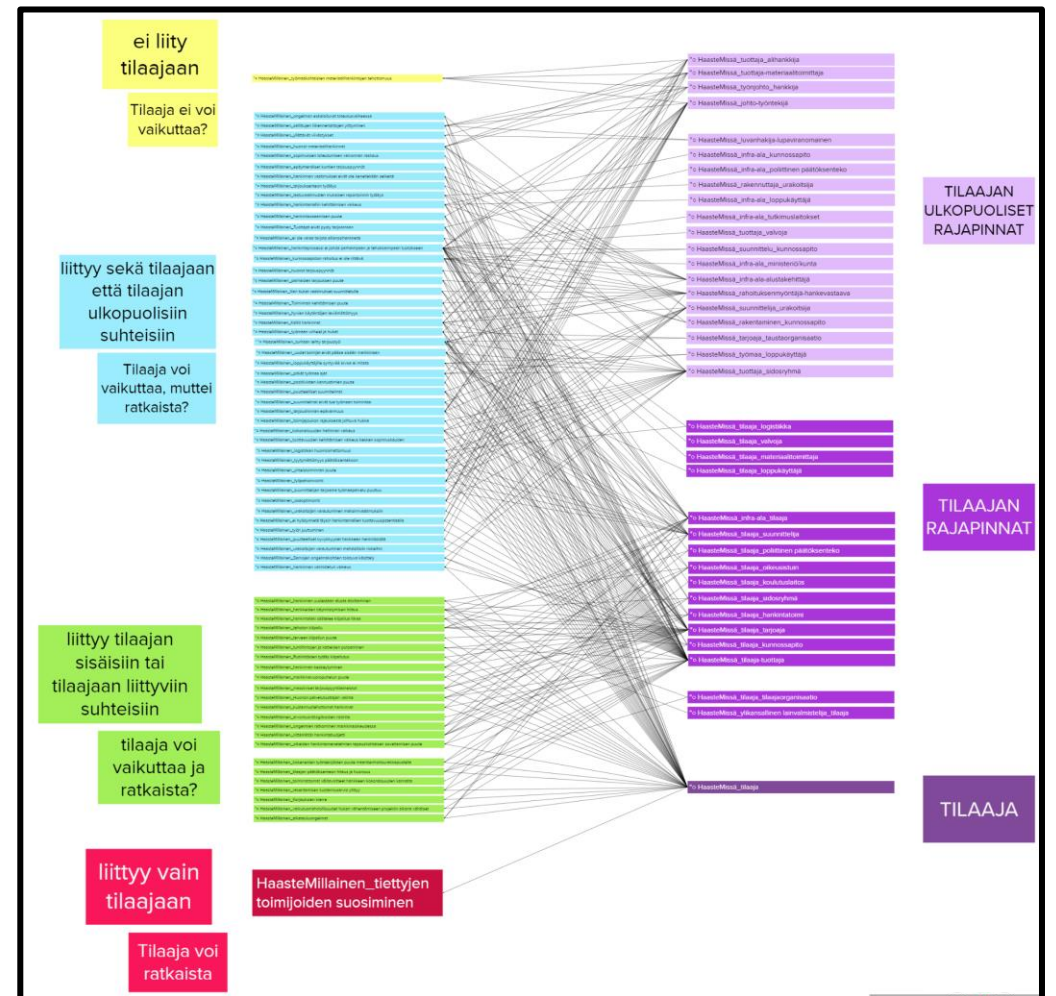
Käytännön
hankintakokonaisuuden
kuvauksia: hankintalaki,
omaisuudenhallinta, yksityisen
yrityksen hankintatoimi, ...

INFRA-ALAN HANKINTA -TUOTTAVUUDEN HÄIRIÖIDEN ESIINTUOMA KETJU?

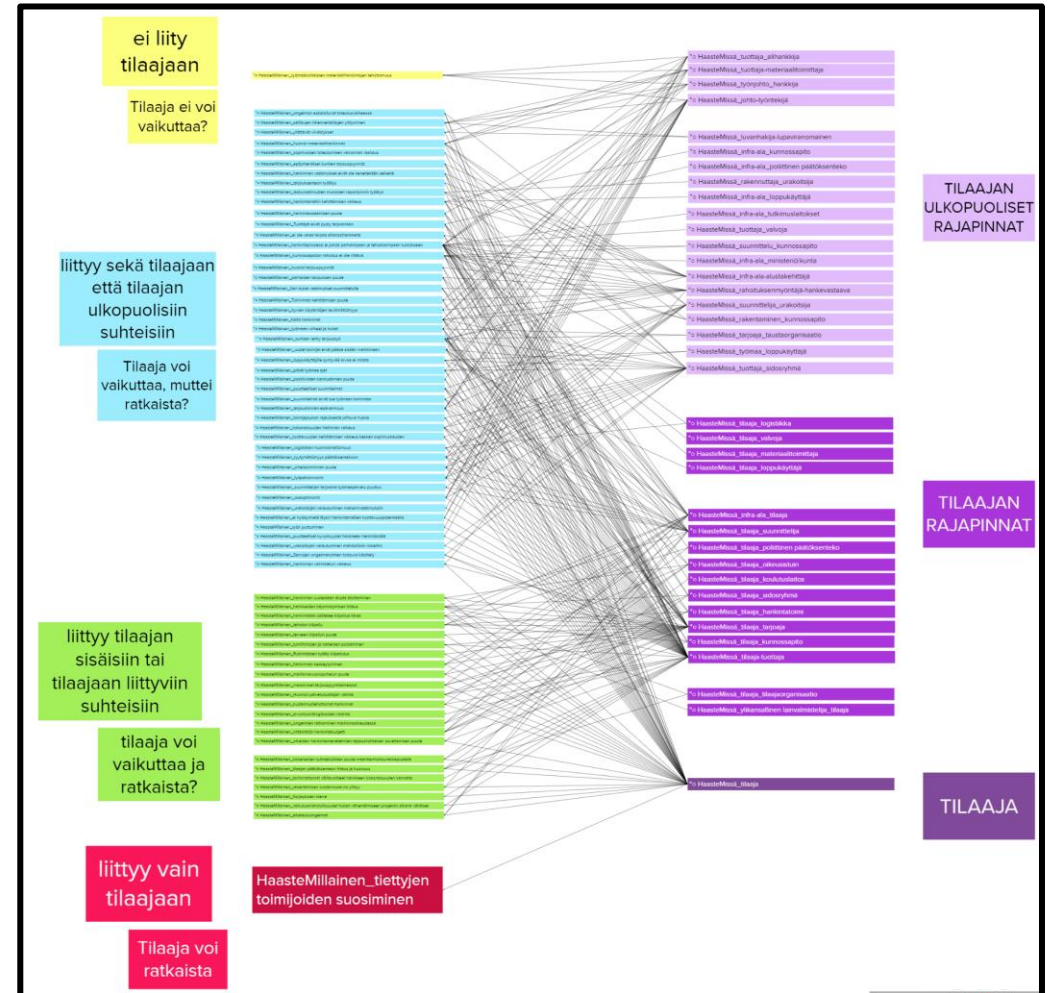
Haasteiden ympärille muodostuvat ketjut ovat monisyisiä

- Se, missä haaste ilmenee, ei useinkaan ole haasteen alkuperä. Tämä tekee arvonluonnin ketjuista pitkiä ja monilähtöisiä ja kokonaisuudesta kompleksisen.
- Esim. Yhteistoiminnan puute, koska
  - Insenttiivin puute
  - Osaoptimointi
  - Toimintamalli ei tue yhteistoimijuuutta
  - Hankintamalli ei tue yhteistoimijuuutta
  - Ilmaistut tavoitteet eivät jalkaudu
  - Markkinalogiikan vahvuus
  - Hinnan priorisointi

INFRA-ALAN HANKINTA -TUOTTAVUUDEN HÄIRIÖIDEN ESIINTUOMA KETJU?

- Tilajaan vuorovaikutussuhteessa olevat haasteet liittyvät lähinnä hankinta-asiakirjoihin ja sopimukseen.
- Hankinnan suunnitteluun, ohjaukseen ja käytännön toteutukseen liittyvät haasteet ilmenevät myös tilaajan ulkopuolisissa vuorovaikutussuhteissa.
- Tuottajan näkökulmasta tarkasteltuna haastekenttä on vielä sekavampi.
- Haasteiden kautta arvonaluontiketjuun jää katveita, koska hyvin toimivat vuorovaikutussuhteet eivät tule esiin aineistossa.

INFRA-ALAN HANKINTA

Se on arvonluonnin ja hyvinvoinnin mahdollistamisen näkökulmasta:

**Ekosysteemi,
jolle ei ole helppoa löytää kattavaa prosessikuvausta
ja jonka vuorovaikutusketjut ovat monisyisiä.**

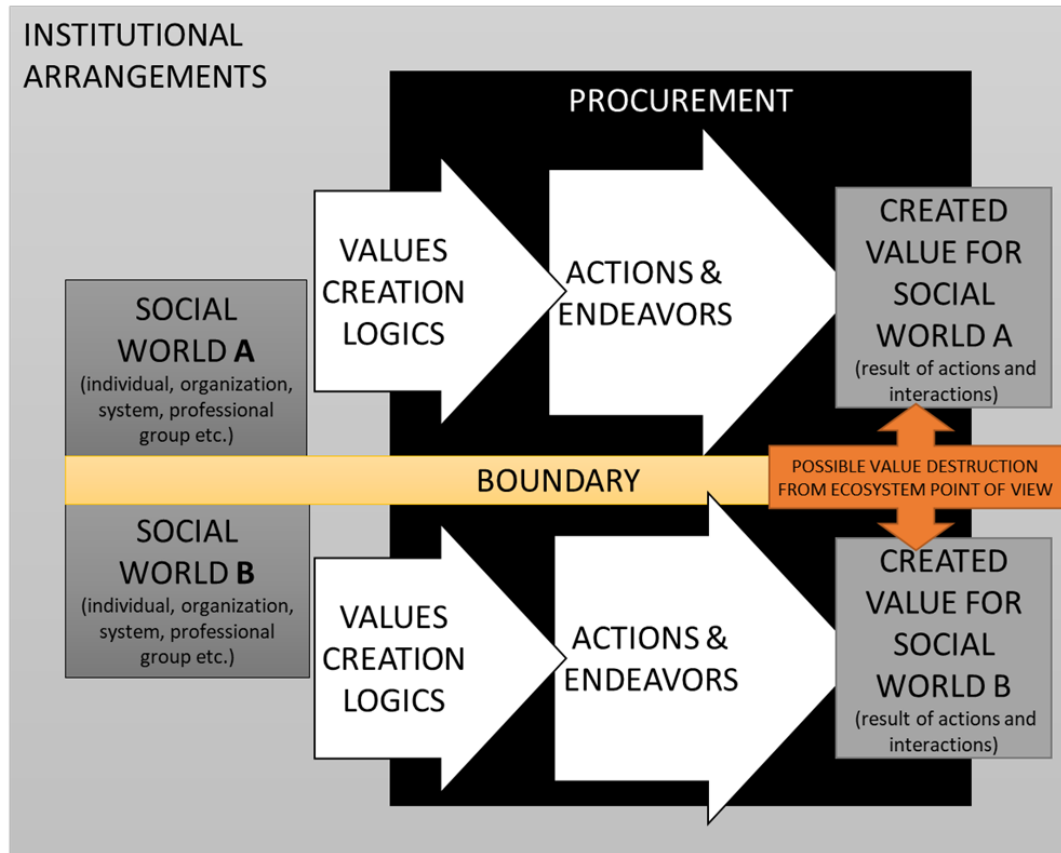

Arvonluontiketjun hallinta

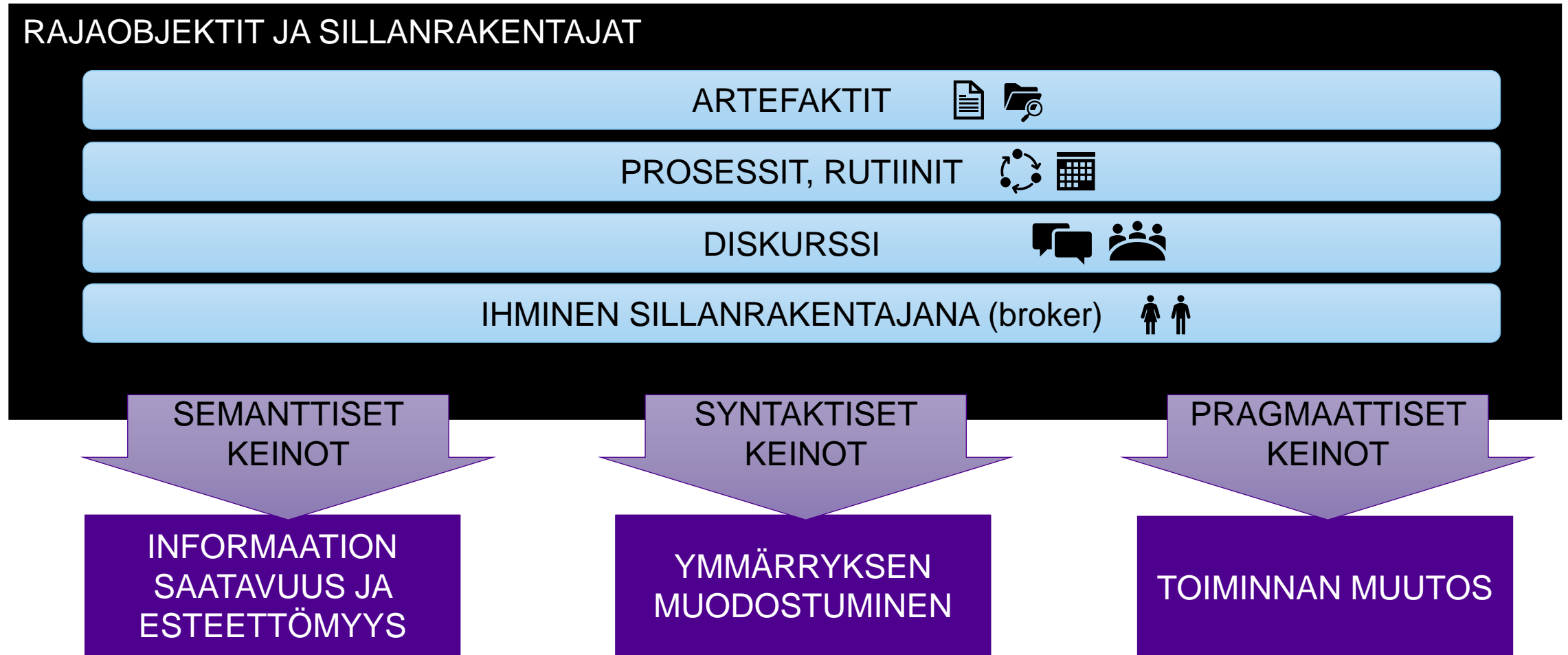
ARVONLUONTIKETJUN HALLINTA

BOUNDARY SPANNERS ARE NOT IN USE

- Sosiaaliset maailmat
- Eri
  - tavoitteet
  - arvonluonnin logiikat
  - perusteet toiminnalle ja valinnoille
- Ekosysteemin näkökulmasta arvonluonnin sijaan päädytään usein tilanteeseen, jossa arvoa tuhoetaan

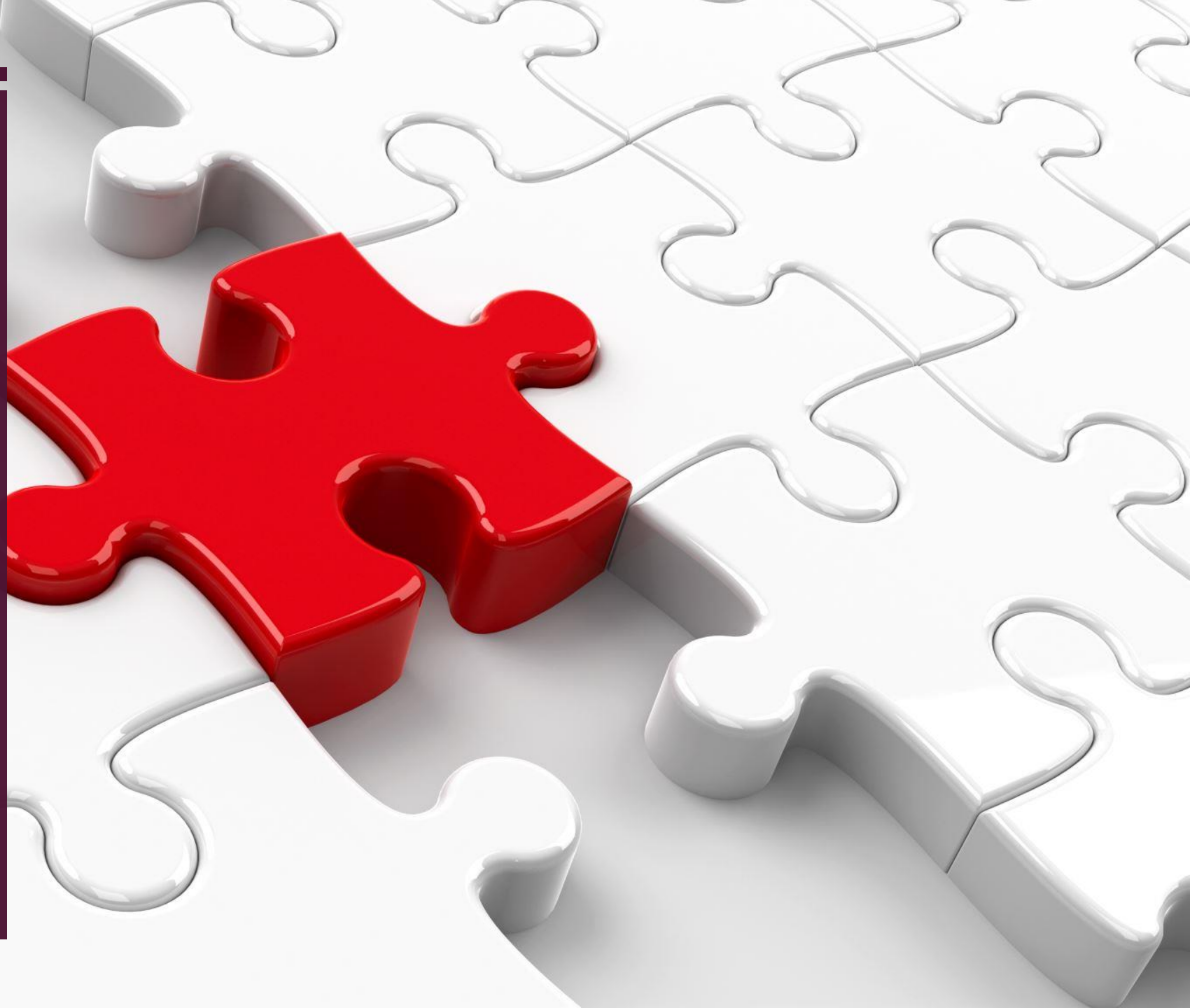
Infra-alan hankinnan arvonluonti - Rajaobjektit ja välittäjät avaimena

Kuva: Yhteistyön ja tiedonjaon keinovalikoiman jakautuminen eri tyyppisiin keinoihin.

RAJANYLITTÄJIEN LUONTEESTA

- Rajanylittäjät eivät ratkaise arvonluontia itsearvoisesti, vaan niiden tehokkuus riippuu käyttäjien motivaatiosta, insentiiveistä ja kyvyistä
  - Niiden täytyy olla toimivia kaikille sosiaalisille maailmoille
- Tarpeet rajanylittäjille ovat kontekstisidonnaisia ja niihin liittyy temporaalinen luonne
  - Ei ole olemassa 'one size fits all' ratkaisua
- Rajanylittäjät ovat usein sisäkkäisiä ja toisistaan vahvasti riippuvaisia

Hyvinvoinnin mahdollistajat

HYVINVOINNIN MAHDOLLISTAJAT - INFRA-ALAN HANKINNAN RAJAN YLITTÄJÄT

ARTEFAKTIT

- Hankinta-asiakirjat
- Mittarit
- Työselitys
- Hankintalaki
- Tietojärjestelmä
- ...

PROSESSIT, RUTIINIT

- Budjetointi
- Hankesuunnittelu
- Markkina-
vuoropuhelu
- Osallistava kokous
- ...

DISKURSSI

- Neuvottelu
tulkinnoista
- Tavoitteiden
kirkastaminen
- Hankintamallin
uudistaminen
- ...

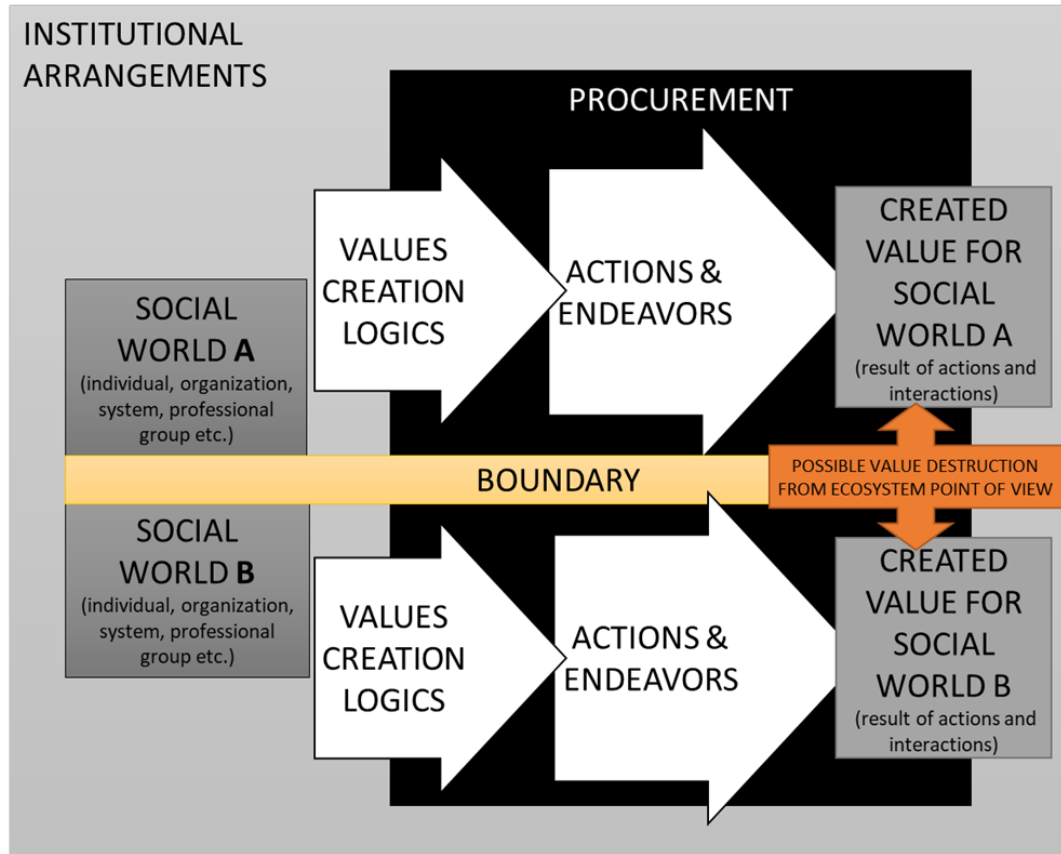
SILLAN- RAKENTAJAT (BROKERIT)

- Elinkaariajattelu
- Päätöksentekokyky
- Verkosto-osaaminen
- Tulkitseminen
- ...

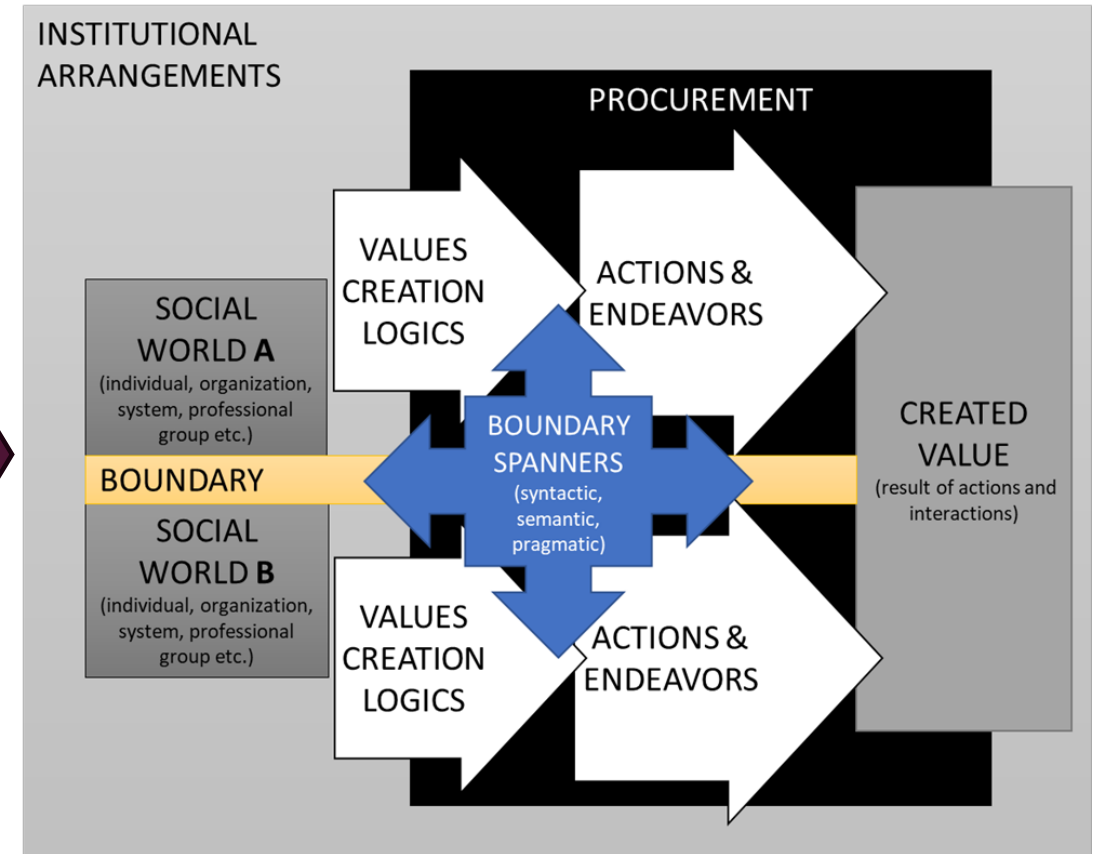
- Näitä tiedonvaihdon ja yhteistyön keinoja voidaan käyttää arvonluonnin vahvistamiseen.

HYVINVOINNIN MAHDOLLISTAJAT - YHTEISTYÖN JA TIEDONJAON VAHVISTAMINEN

BOUNDARY SPANNERS ARE NOT IN USE

BOUNDARY SPANNERS ARE IN USE

YHTEENVETO

- Ennen kuin hyvinvointia voidaan mahdollistaa infra-alan hankinnoissa tulisi aina tulisi kirkastaa:
Mitä arvoa tässä tavoitellaan?
- Pitää **ymmärtää toimintaympäristö** ja millaisia (näkymättömiä) rajoja siihen sisältyy.
  - Suurin osa infra-alan hankinnan rajoista näyttää olevan erittäin kompleksisia
  - Edellytyksenä kompleksisten rajojen ratkaisuun on ymmärrys siitä, että **yksinkertaiset syntaktiset ratkaisut eivät riitä**.
- Tiedonvaihdon ja yhteistyön **keinovalikoimaa** tulee käyttää monipuolisesti sekä tilanteeseen ja tarpeeseen sovitettuna:
  - Suurin potentiaali arvonluonnin eli hyvinvoinnin mahdollistamiseen näyttäisi löytyvän **ymmärryksen ja muutoksen aikaansaamisesta** sekä **ihmisrooleista** broker-toimijoina.
  - Vaikutuksina ja mahdollisuuksina** mm. tiedon sujuvampi virtaus, tavoitteiden ja jäännösriskien välittyminen elinkaaren vaiheiden välillä sekä selkeämpi infrajärjestelmää koskeva tilannekuva.

KIITOS!

LISÄTIETOJA:

JOHANNA.LILJEROOS-CORK@TUNI.FI

KAISU.LAITINEN@RAMBOLL.FI

Liljeroos-Cork, J.M. and Laitinen, K. (2024), "Boundary spanners as a key to value creation in infrastructure procurement", Journal of Public Procurement, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/JOPP-07-2023-0046>